

Цвіркун

Антоніна Гармаш-Литвин

Тяжкі часи переживала Україна колись. Особливо страхітливе горе, – налітали час від часу людологи, старих і немовлят вбивали, а молодих і підлітків забирали і продавали в рабство.

Саме в той час трапилась подія, що легендою живе і понині. Попав у полон хлопчик з одного степового села. Спочатку мовчки брів поміж краями, що змучено і тужно покидали рідну землю, гнані нагайками напасників. А потім почав співати. Ой, які ж то були пісні! Здавалося, що і Небо і Земля вслухалися в них. Потомлені, зневірені полонені підіймали голови, в них з'являлась якась надія. поверталась життєва сила і жагуче бажання вижити і повернутися в рідний край. Навіть вороги заслухались тих пісень і не помітили, що частина полонених потайки скотилися в яругу і прикрилися там. Валка йшла далі, і біля кожного кущика, яруги, балки лишалися невідомі, а конвоїри і не помічали цього. Аж поки залишилось тільки кілька полонених зовсім змучених і зраних. Вороги і далі нічого не помічали, вслухаючись у пісні хлопця, перебуваючи в якомусь заціпенінні.

Аж поки не вмовк хлопець, – попереду чужа земля. Стрепенулися вороги, отетеріло дивилися на залишки великої валки ясиру. Накинулись на хлопця, били його, але він мовчки зносив усе. Хотіли кинутись назад, ловити утікачів, та десть далеко в степу почувся тупіт коней і козацький клич. Схопили хлопця і решту полонених і почували в свій край.

Хан зацікавлено вислухав оповідь свого війська, наказав привести хлопця. Просив його заспівати. Зверталися до хлопця товмачі його рідною мовою, але той заперечно хитав головою і відмовлявся співати. Сказав:

– Пісні ллються із серця тільки на рідній землі. А в чужині – то вже не спів, а плач. Та й взагалі я вже ніколи і ніде не заспіваю, весь виспівався по дорозі в неволю...

Розсердився хан, наказав одному із спритних і хитрих воїнів:

– Відвези його додому, і якщо заспіває... Красномовно махнув рукою, як шаблею. Хлопець опустил очі додолу, ніби нічого не чув і не бачив.

І ось він дома, недалеко від свого села, у вибалку. Конвоїр сторожко очікує, що вчинить хлопець. А той вдихнув пахощі рідного степу, обняв зором рідні овиди і заспівав, бадьоро і радісно. Свиснула шабля, та тільки розрізала подих вітру: злопця не стало. А в траві виспівував бадьорої пісеньки чорненький жучок. Розвів руками чужинець і дременував чимдуж додому. А веселого жучка полюбили всі, і розвелось їх багато. Теплої літньої ночі степ дзвенить: з пахучої трави линуть пісні Цвіркуна: це так лагідно називала мати свого синочка.